

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

Director: **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România**COMITETUL DE REDACȚIE:**

TR. ALEXANDRESCU Avocat. Fost Magistrat Pro- decanul Baroului de Ilfov	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	N. JAC CONSTANTINESCU Președinte la Curtea de Apel din București
RÉNÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris	V. DONGOROS Confer. la Facult. de Drept din Buc. Avocat	CONSTANT IONESCU Avocat, al Statului. Doctor și Laurent în Drept Paris	ALFRED JUVARA Profesor Universitar Avocat	Dr. ȘT. LADY Membru în Consiliul Legislativ
C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București	C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Profesor Universitar Avocat	AL. VELESCU Dr. în drept din Buc Avocat
				I. GR. PERIEȚEANU Avocat
				ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris. Directorul Statistice Judiciare.

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LEVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membru corespondent pentru Polonia: EMIL ST. RAPPAPORT, Președinte la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL

Un an p. B-ci, Case com., Autorit.	1400 lei
„ Avocați	1000 „
„ Magistrați	800 „
6 luni prețul de sus pe jumătate	

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

În lunile Iulie și August

Apare odată la două săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București Strada Artei No. 5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON 13/29

Din cauza vacanței Sărbătorilor Sf. Paști, Numărul viitor al „Curierului Judiciar“, va apărea cu data de Duminică 27 Aprilie 1930.

LEGE*)

PENTRU

APARAREA LINIȘTEI ȘI CREDITULUI ȚĂRII**S U M A R**

- Legea pentru apărarea liniștei și creditului țării (textul legii) cu o *Notă critică* de avocatul Nicolae Vrabiescu.
- *Statutul funcționarilor publici față de noile legiuiri administrative*, de avocatul Jean H. Vermeulen.
- *Modificarea din 20 August 1929 a Legii generale de pensii din 15 Aprilie 1925*, de avocatul Hugo Friedman.

JURISPRUDENTE:

- Curtea de apel București s. III: *Ilie Marinescu cu Emilian Marin* (Contract de Societate pentru exercitare de comerț. Lichidarea tovărășiei. Acțiune. Lipsa actului scris. Proba cu martori cerută de una din părți. Neopunerea celeilalte care a cerut contra probă. Dispozițiune legală de ordin privat. Art. 55 58 c. com. și art. 1191 c. civ.).
- Curtea de apel Buc. s. IV: *Soc. I. G. Farbenindustrie din Frankfurt pe Main cu N. Sterescu* (Marca de fabrică. Numele necesar al produsului. Denumire de fantazie. Intrarea mărcii de fabrică în domeniul public. Legea mărcilor de fabrică art. 1, 6, 8 și 12).

A apărut:

STUDII DE DREPT PUBLIC

de

G. ALEXIANUProfesor de drept public la Universitatea
din Cernăuți

Prețul Lei 150.—

Rugăm pe D-nii abonați rămași în întârziere cu plata să trimită prin mandat poștal sumele datorate direct la *Curierul Judiciar*, Str. Artei 5 București III.

ART. I. — Se vor pedepsi cu închisoare corecțională dela 3 luni până la 2 ani toți acei cari vor fi răspândit în public prin publicațiuni, broșuri, ziare, circulări, afișe sau vor fi colportat prin viu grai fapte neadevărate de natură a produce panică sau de a turbura siguranța Statului, ordinea publică sau liniștea cetățenilor.

Când răspândirea în public a faptelor neadevărate prin mijloacele arătate mai sus ar putea atinge încrederea în creditul Statului, al instituțiilor de credit garantate de Stat, precum și al instituțiilor de credit particular, sau va fi pricinuit un pericol sau o turburare pentru creditul public și privat, pedeapsa va fi dela 6 luni la 3 ani închisoare corecțională.

ART. II. — Se vor pedepsi cu închisoare corecțională dela un an până la 3 ani toți acei ce vor fi adus cunoștinței publice acte sau fapte privitoare la interese superioare de Stat, secrete, prin natura lor sau declarate astfel de lege.

Când divulgarea actelor sau faptelor arătate mai sus se va săvârși de înșiși cei însărcinați cu păstrarea lor, pedeapsa va fi maximum închisorii corecționale.

ART. III. — Judecarea acestor delictse se va face de tribunalele corecționale în primă instanță.

În toate cazurile urmărirea acelor ce au săvârșit

*) Votată de Senat la 26 Martie 1930, de Cameră la 28 Martie 1930, promulgată și publicată în *Monitorul Oficial* No. 75 din 2 Aprilie 1930.

vreunul din delictele pedepsite de această lege, nu se va putea începe decât din inițiativa sau cu aprobarea unuia din șefii departamentelor a căror interese au fost lezate.

Procesele se vor judeca de urgență și cu precădere înaintea tuturor celorlalte procese.

ART. IV. — Acțiunea publică și cea privată privitoare la infracțiunile prevăzute mai sus se prescriu după un an dela săvârșirea lor.

NOTĂ. — Legea pentru apărarea liniștei și creditului țării recent promulgată, constituie un rar exemplar de operă legislativă în care neconstituționalitatea, greșelile tehnice și aberațiunile în consecință apar ca principalele preocupări ale legiuitorului.

Desigur că autorul a fost inspirat și a vroit să facă o lege asemănătoare legii franceze din 12 Febr. 1924. Neîntind însă la înălțimea puterii de gândire a legiuitorului francez și urmărind alte scopuri decât apărarea intereselor superioare de stat, legiuitorul român a dat țării o lege periculoasă, inaplicabilă și căzută în desuetudine după câteva ore dela promulgare.

În rândurile ce urmează ne vom ocupa de această lege în raport cu legea noastră fundamentală, spre a arăta cum o lege în patru articole poate călca de trei ori Constituția, ne vom ocupa apoi de erorile tehnice, grave pentru orice lege, extrem de grave atunci când când astfel de erori se strecoară intenționat sau neintenționat într'o lege penală, ne vom ocupa în sfârșit de consecințele de drept și de fapt ce această lege comportă, spre a arăta că aceste consecințe, dacă au fost urmărite de legiuitor dovedesc intențiuni de natură să sdruncine principiul libertății individuale garantat sub toate formele de Constituție, iar dacă nu au fost urmărite, dovedesc o complectă lipsă de penetrațiune și înțelegere, dublată de o condamnabilă inadvertență.

* * *

Legea pentru apărarea liniștei și creditului țării în raport cu Constituția din 1923. — După modelul legii administrative, legea pentru apărarea liniștei și creditului țării calcă Constituția noastră de trei ori. Astfel în primul rând este neconstituțională prin procedura întrebunțată pentru confecționarea ei. În al doilea rând legea este neconstituțională prin știrbirea ce aduce dreptului liber de gândire și de comunicare prin grai sau presă, garantat de Constituțiune. În sfârșit legea este neconstituțională prin competența ce întocmește pentru judecarea noilor delictes.

1. *Neconstituționalitatea legii derivând din procedura întrebunțată pentru confecționarea ei.* — Este știut că conform art. 76 din Constituție orice lege înainte de a fi depusă în parlament, trebuie să aibă avizul Consiliului legislativ. „Consultarea Consiliului legislativ este obligatorie, spune acest text, pentru toate proiectele de legi”. Urmează prin urmare că orice proiect de lege, fie din inițiativa puterii legiuitoare,

fie din inițiativa puterii executive, trebuie supus unei prealabile consultațiuni a Consiliului legislativ.

După însuși textul Constituțiunei cât și după legea organică a Consiliului legislativ *nu se poate depune* la Cameră sau la Senat decât acelaș proiect care a fost depus la Consiliul legislativ, bine înțeles întovărășit de avizul acestuia.

la Consiliul legislativ un „proiect de lege referitor la la Consiliul legislativ un proiect de lege referitor la apărarea creditului public” au depus în parlament un alt proiect, intitulat proiect de lege referitor la „*apărarea liniștei și creditului țării*” care în cea mai mare parte și din punct de vedere esențial nu este la fel cu cel supus Consiliului, deci Consiliul legislativ nu a fost consultat asupra acestei legi, după cum cere art. 76 din Constituție.

Ceeace au urmărit autorii legii împrumutând această cale, a fost dorința de a sustrage proiectul avizului Consiliului legislativ ce desigur că ar fi relevat într'un mod categoric neconstituționalitatea legii sub raporturile ce vom arăta ulterior.

Acest procedeu de a depune la Consiliul legislativ un proiect și în parlament altul, nu poate fi socotit din punct de vedere juridic valabil, întrucât aceasta ar însemna că Consiliul legislativ, întocmit de Constituție prin art. 76 în scopul de a fi consultat într'un mod obligator pentru toate proiectele de legi, afară de cele ce privesc creditele bugetare, nu și-ar mai putea îndeplini funcțiunea sa constituțională.

Dacă în ceeace privește amendamentele ele nu sunt supuse obligațiunei consultative a Consiliului legislativ decât în mod facultativ, aceasta nu înseamnă că legiuitorul în comisiunile Camerelor sau în desbaterile publice ar putea introduce dispozițiuni ce ar da legi un caracter cu totul altul decât acela pe care l'a avut atunci când a fost trimis în cercetarea Consiliului legislativ.

Cu atât mai mult un proiect nu poate fi modificat de autorul său după ce a eșit dela Consiliul legislativ și înainte de a fi depus în parlament, fără ca modificările introduse să nu fie supuse avizului Consiliului legislativ.

Urmează prin urmare că faptul de a fi transformat proiectul de lege asupra creditului public astfel după cum a fost trimis Consiliului legislativ, într'un proiect care prevede pe lângă apărarea creditului public și apărarea liniștei țării, ceeace constituie o nouă legiferare într'un domeniu cu totul nou, neputând fi socotit ca un simplu amendament, întreg proiectul trebuia restituit Consiliului legislativ pentru a obține avizul cerut de Constituție.

2. *Neconstituționalitatea legii derivând din știrbirea drepturilor garantate de Constituție.* — Dacă din punctul de vedere al procedurii întrebunțată pentru confecționarea acestei legi am arătat că ea este neconstituțională, întrucât ea nu a fost supusă consultaței prealabile a Consiliului legislativ, din punct de vedere al fondului recenta lege este neconstituțională

prin faptul că restrânge și desființează drepturi garantate de pactul nostru fundamental.

Din analizarea articolelor 1 și 2 ale legii rezultă că ea conține dispozițiuni ce contravin într'un mod flagrant art. 5 și 25 din Constituție.

Iată ce edictă articolul 5 din Constituția din 1923: „Românii... se bucură de libertatea conștiinței, de libertatea învățământului, de libertatea presei, de libertatea întrunirilor...” iar art. 25 din aceeași Constituție dispune: „Constituțiunea garantează tuturor libertatea de a comunica și a publica opiniile lor prin grai, prin scris, prin presă, fiecare fiind răspunzător de abuzul acestor libertăți în cazurile determinate prin codicele penal, care în nici un caz nu va putea restrânge dreptul în sine. Nici o lege excepțională nu se va putea înființa în această materie.

Din textele constituționale reproduse se desprind două principii necontestate:

Primul este acela al libertății presei și gândirei, adică acela al dreptului de a comunica liber și publică opiniile sale, iar al doilea este acela enunțat în partea finală a art. 25, anume că nici o lege excepțională nu se poate înființa în această materie.

Or prin prezenta lege ambele aceste principii se găsesc violate. În primul rând s'a înființat o lege excepțională în această materie, contrar dispozițiunii prohibitive a Constituțiunii, căci legea ce comentăm nu poate fi socotită decât o lege excepțională, întrucât a fost înființată tocmai spre a face față unei situațiuni socotite excepționale. Din acest punct de vedere, ea este prin urmare neconstituțională, pe motivul ce am invocat mai sus, anume că ea a fost înființată împotriva dispozițiunii textului constituțional.

În ceea ce privește al doilea principiu, acela al libertății comunicării și publicării ideilor și opiniilor prin viu grai, prin scris sau prin presă garantat de art. 25 din Constituție, precum și principiul că în nici un caz codicele penal nu va putea restrânge dreptul în sine al libertății, orice comentarii sunt inutile dacă alături de textele constituționale mai sus citate, reproducem art. 1 și 2 din lege: „Se vor pedepsi cu închisoare corecțională dela 3 luni până la 2 ani toți acei cari vor fi răspândit în public prin publicațiuni, broșuri, ziare, circulări, afișe sau vor fi colportat prin viu grai fapte neadevărate de natură a produce panică sau de a turbura siguranța Statului, ordinea publică sau liniștea cetățenilor.

Se vor pedepsi cu închisoare corecțională dela 1 an până la 3 ani toți acei ce vor fi adus cunoștinței publice acte sau fapte privitoare la interese superioare de Stat secrete prin natura lor sau declarate astfel de lege...”

În fața acestor termeni vagi, când fiecare frază scrisă, când fiecare atac la adresa guvernului prin scris sau prin grai poate fi socotit ca o infracțiune și urmărit ca atare, ce mai rămâne din principiul li-

bertății gândirei, graiului și scrisului garantat de Constituție?

În fața acestor două texte, ce deschid cea mai largă cale abuzului și nesiguranței, se mai poate spune că Constituțiunea garantează tuturor libertatea de a comunica și transmite ideile lor fie prin grai, fie prin scris?

Când în fața termenilor largi și generali, susceptibili de a îngloba orice manifestare a gândirei, amenințarea închisoarei plutește peste capul oricui, se mai poate spune că „Constituția garantează tuturor libertatea de a comunica și publică ideile și opiniunile lor prin grai, prin scris și prin presă”?

Orice atac împotriva guvernului, mai ales când acel atac este îndreptățit, nu poate fi socotit de natură „de a turbura siguranța Statului sau ordinea publică?”

Orice știre, orice critică, orice denunț al vreunui act al guvernului, orice părere emisă prin presă sau viu grai, poate da loc la o urmărire pe baza acestei legi excepționale redactată în termeni atât de vagi.

În fața dispozițiunilor acestei legi nu mai poate fi vorba de o libertate a comunicării ideilor prin grai sau scris, ceea ce este manifest împotriva textului Constituțiunii din 1923 ce garantează în termeni expresi această libertate și ce oprește în termeni tot atât de expresi înființarea de legi excepționale în această materie. Prin urmare, legea este și sub acest raport neconstituțională.

3. *Necostituționalitatea legii derivând din competența atribuită tribunalelor corecționale.* — Al treilea punct de neconstituționalitate este referitor la competența instanței însărcinate cu judecarea acestor delict de presă.

În ceea ce privește competența instanțelor de judecată, principiul diriguitor ce guvernează această materie este așezat în art. 26 din Constituție: „Delictele de presă se judecă de jurați afară de cazurile aci sta-tornicite, care se vor judeca de tribunalele ordinare potrivit dreptului comun”. Rezultă prin urmare că ori ce delict de presă oricare ar fi el nu poate fi judecat decât de Curtea cu juri. Această regulă este ineluctabilă.

Numai trei delict de presă sunt conform Constituțiunii noastre exceptate. Aceste delict sunt: 1) Delictele ce s'ar comite împotriva Suveranilor țării și altor persoane anume prevăzute de textul Constituției. 2) Indemnurile directe la omor și rebeliune în cazul când nu au fost urmate de execuțiune, 3) Calomniile, injuriile, difamațiunile aduse particularilor sau funcționarilor publici oricare ar fi, atinși în viața lor particulară sau în cinstea lor personală.

Numai aceste delict, pe cari Constituția le socotește tot ca delict de presă, fac excepțiune regulii, ele fiind judecate de tribunalele ordinare.

Legea ce comentăm aduce o fundamentală derogare principiului constituțional, căci prin competența

ce întocmește relativ la numeroasele delikte noi create, principiul constituțional se găsește răsturnat. Pe baza acestei legi regula este că în marea lor majoritate delictele de presă sunt atribuite tribunalelor corecționale.

Pentru a parveni la scopul urmărit care este acela de a atribui tribunalelor ordinare noile delikte de presă, autorii legii au socotit că vor putea înlătura obiecțiunea neconstituționalității încercând în expunerea de motive o teorie ce nu poate cadră cu doctrina unanim admisă și constantă și ce, în nici un caz, nu poate fi luată în serios în fața textului constituțional violat.

Astfel se spune în expunerea de motive că „S'a prevăzut că instanțele ordinare (tribunalele corecționale stă scris în textul legii) vor judecă aceste delikte în toate cazurile, chiar și când au fost comise prin presă, *deoarece faptele pedepsite prin această lege ies din cadrul delictelor de presă și nu sunt de cât niște delikte ordinare, care pot fi comise atât prin presă cât și prin orice alte mijloace*”.

Această teorie nu poate avea nici o valoare doctrinală. Autorii legii socotesc probabil că delictele de presă sunt delikte sui generis iar nu delikte comune, făptuite pe calea presei. Lăsăm doctrina să-și spuie cuvântul. Iată ce spune doctrina necontestată ieșită definitiv din numeroasele controverse: „Le délit de presse n'est pas en effet, une infraction sui generis, différent des autres infractions par sa nature intrinsèque: *c'est un délit ordinaire, dont le caractère distinctif réside uniquement dans son mode d'exécution*. En d'autres termes, *le délit de presse est une infraction de droit commun constituant une manifestation abusive de la pensée, et à laquelle la presse a servi d'instrument*” (Garraud: *Traité de Droit pénal français*. Tome V, p. 96).

Conflictul de doctrină iscat astfel între autorul expunerii de motive ce crede că delictul de presă este altceva decât un delict ordinar comis pe calea presei și Garraud ce crede tocmai contrariul, în favoarea cui va fi rezolvat?

În favoarea profesorului dela Academia Comercială din București, sau în favoarea profesorului de drept penal dela Facultatea din Lyon?

Dacă, conform doctrinei unanim admise și expusă cu atâta precizie de Garraud, orice delict comis pe calea presei este prin însuși mijlocul prin care delictul a fost înfăptuit, un delict de presă, cum poate textul unei legi ordinare să atribuie aceste delikte de presă tribunalelor corecționale atunci când Constituția țării spune clar în articolul 26: „Delictele de presă se judecă de jurați”? De altmintrelea însuși legiuitorul constituant nu a înțeles să adopte în materie de delikte de presă altă teorie decât teoria unanim admisă de doctrină. Dovada evidentă este însuși textul constituțional. Ce sunt delictele comise împotriva Soveranilor țării? Ce sunt îndemnurile la omor și rebeliune? Ce sunt calomniile și injuriile? Nu sunt toate

aceste delikte ordinare? Nu le socotește Constituția ca delikte de presă când sunt comise pe calea presei?

Constituția nu le schimbă natura. Ele sunt și rămân delikte de presă pe care într'un mod excepțional Constituția le pune în competența tribunalelor ordinare spre a fi mai sever reprimare. Atâta tot. Afară de aceste excepțiuni „aci statornicite” cum se exprimă Constituția, nici un alt delict de presă nu poate fi dat în competența tribunalelor ordinare fără a nu se viola într'un mod necontestat Constituția.

Acestea menționate, este de observat, că probabil în vederea aceluiaș scop, adică pentru a se sustrage unui aviz defavorabil, proiectul de lege remis Consiliului legislativ nu precizează instanțele competente, indicând numai că aceste delikte vor fi judecate „în toate cazurile de instanțele ordinare”. Din întrebuintărea expresiunii de *instanțe ordinare* s'ar fi putut interpreta că delictele acestea vor fi judecate de Curțile cu juri care în materie de delikte de presă constituiesc conform Constituției, instanțele ordinare.

Nu aceasta a fost însă intențiunea legiuitorului. Rezultă din expunerea de motive că el a vroit să dea aceste delikte în competența tribunalelor corecționale, deoarece zice precis că aceste infracțiuni vor fi judecate de instanțele ordinare „chiar când au fost comise prin presă, deoarece faptele pedepsite de această lege ies din cadrul delictelor de presă, căci ele nu sunt decât niște delikte ordinare care pot fi comise atât prin presă cât și prin orice alte mijloace”.

Scopul urmărit nu a fost însă atins, căci Consiliul legislativ a sesizat procedura deturnată, atrăgând organelor în drept atențiunea asupra tentativei ce se încearcă împotriva Constituțiunei: „Consiliul crede că sub raportul tehnice juridice e mai bine ca proiectul să nu se mai ocupe de competență, de oarece regulile generale asupra competenței din dreptul comun, atât în privința delictelor comise prin presă cât și a delictelor ordinare, sunt suficiente de a determina instanțele care sunt chemate să judece faptele din nou incriminate”. Cu alte cuvinte, Consiliul a atras atențiunea că delictele prevăzute de noua lege dacă sunt comise pe calea presei trebuiesc judecate de jurați conform Constituțiunei, iar dacă sunt comise pe altă cale, de tribunalele corecționale conform codului penal”.

* * *

După ce ne-am ocupat de situațiunea acestei legi în raport cu Constituția țării, ne vom opri pe scurt asupra tehnice legii spre a arăta care sunt greșelile ei capitale.

Este în doctrina penală un principiu bine stabilit, că nu poate există o infracțiune fără un text precis de lege: *Nullum crimen sine lege*. Acest adagiu înseamnă că nu poate există nici o infracțiune fără ca legea să nu precizeze elementele ei componente, și mai înseamnă încă un lucru că atât legea penală cât și infracțiunile sunt de strictă interpretare,

Legea penală fiind de strictă interpretare, elementele constitutive ale oricărei infracțiuni, pentru ca faptul să poată fi considerat ca atare, trebuiesc să fie bine precizate, iar nu lăsate la aprecierea instanțelor judecătorești sau deduse pe cale de analogie.

În speță, dacă analizăm cele două prime articole, putem cu ușurință constata că acest principiu fundamental în materie penală se găsește cu totul înlăturat.

În realitate, elementele delictelor create de această lege nu sunt decât vag enunțate, lăsând astfel loc celui mai larg arbitrar și celei mai haotice nesiguranțe.

Ce înseamnă de pildă aducerea la cunoștința publică a „actelor sau faptelor privitoare la interesele superioare de Stat”? Când un act sau fapt este socotit a fi privitor la interesele superioare de Stat? După ce criteriu magistratul chemat a judeca se va putea conduce spre a stabili că actul sau faptul este în realitate referitor la astfel de interese?

Ce înseamnă „acte secrete prin natura lor”? Care este limita dela care un act poate fi socotit secret atunci când legea nu precizează nimic? Dacă se va scrie bunăoară că starea financiară a țării este precară sau că apărarea țării este insuficient pregătită în vederea unui eventual război, nu pot fi socotite aceste afirmațiuni drept divulgarea unor acte secrete prin natura lor?

Nu vom insista să enumerăm tot vagul ce abundă în aceste două articole ale legii. Aceste două pilde le socotim suficiente spre a dovedi cu precizie neprecizie și vagul legii ce sunt de natură să deschidă larg porțile arbitrarului celui mai periculos.

Mai mult, conform acestei legi este suficient ca o persoană să fie acuzată că ar fi colportat prin viu grai, într'un cerc oarecare știri neadevărate socotite de natura de a provoca panică sau de a turbura liniștea cetățenilor, pentru ca pe baza depozițiilor unor martori ad-hoc, acea persoană să fie expusă la o închisoare dela 3 luni până la 2 ani!

În afară de aceste greșeli fundamentale ce pot conduce după cum am arătat la consecințe extrem de periculoase, legea ce comentăm, deși foarte scurtă, mai conține o serie de abateri dela principiile elementare ce stau la baza dreptului și procedurii penale.

Astfel legea prevede în art. 3 alineatul 2: „În toate cazurile urmărirea aceluia ce au săvârșit vreunul din delicturile pedepsite de această lege nu se va putea începe decât din inițiativa sau cu aprobarea unuia din șefii departamentelor a căror interese au fost lezate”.

Din această dispozițiune rezultă două lucruri:

a) În cazul când ministerul public din oficiu constată infracțiunea, ar vrea să pue acțiunea publică în mișcare, el nu o poate face decât obținând în prealabil autorizațiunea unuia din șefii departamentelor ale căror interese au fost lezate. Legea prin urmare crează un nou obstacol la punerea în mișcare a acțiunii publice pe lângă cele prevăzute de actuala noastră legiuire penală, obstacol ce rezultă din natura infracțiunii.

b) Legea acordă inițiativa punerii în mișcare a acțiunii publice șefilor departamentelor ale căror interese au fost lezate, adică miniștrilor respectivi. Socotim că această dispozițiune nu cadrează cu principiile pe cari repauzează instituțiunea ministerului public.

Orice cunoscător chiar dacă n'a aprofundat dreptul penal, știe că ministerul public este unul și același, întocmit pe principiul ierarhiei, având ca șef pe șeful departamentului justiției.

Deasemenea știe că în virtutea principiului *oportunității* ministerul public este suveran în ceea ce privește exercițiul acțiunii publice, cu excepțiunea îndatoririi de a o pune în mișcare atunci când primește ordin dela șefii săi ierarhici, fără a fi legat însă în ceea ce privește concluziunile pe cari înțelege să le depună în instanță, căci „la plume est serve, la parole est libre”.

În fața acestui principiu fundamental se pune întrebarea: Cum poate un ministru dela un departament, altul decât al justiției ce *singur* este capul parchetului general, să dea ordin ministerului public de a pune în mișcare acțiunea publică? Dacă ministrul justiției are inițiativa punerii în mișcare a acțiunii publice, el o are în calitatea sa de șef al parchetului general, iar nu în calitatea sa de simplu ministru.

Dealtmintrelea legea ce comentăm atribuind inițiativa pornirii acțiunii publice oricărui ministru, violează pe lângă principiile dreptului penal consacrate de legi și doctrină și principiul separațiunii puterilor în Stat, întrucât ea face ca pe această cale puterea judecătorească să se găsească aservită puterii executive.

O consecință care rezultă din această lege și care constituie o adevărată aberațiune juridică apare în ipoteza în care însuși șeful departamentului ar comite un delict prevăzut de lege care ar leza interesele departamentului său. Să presupunem divulgarea unui act socotit „secret prin natura sa”.

Dacă miniștrii sunt judecați după o procedură specială, se naște însă întrebarea: Cine pune în mișcare acțiunea publică? Insuși ministrul infractor? Este cam greu de crezut. Parchetul general? Și aceasta este greu de crezut, întrucât el trebuie să aibă autorizația ministrului infractor. Iată prin urmare cum pe baza acestei legi se poate comite o infracțiune fără ca ea să poată fi urmărită. De altmintrelea legea este defectuoasă și din alte puncte de vedere.

Deși această lege în art. 1 alineatul 2 vrea să protejeze și creditul particular pe lângă cel al Statului, protecțiunea acordată este pur și simplu iluzorie.

Să presupunem că o instituțiune particulară de credit ar fi lezată printr'o infracțiune prevăzută de prezenta lege. Într'un sistem normal, această instituțiune ar putea pune acțiunea publică în mișcare printr'o plângere directă la parchet sau prin sistemul citațiunii directe în fața instanței. Acțiunea ar putea fi pusă în mișcare chiar de ministerul public din oficiu.

În sistemul legii actuale ce prevede că „în toate

cazurile urmărirea" infractorilor nu se poate face de cât din inițiativa sau cu aprobarea unuia din șefii departamentelor ale căror interese au fost lezate, instituțiunea particulară de credit se găsește în drept privată de orice posibilitate de apărare. Care este situația? Care este procedura pe care o astfel de instituțiune trebuie să o urmeze pentru a pune acțiunea publică în mișcare căci ea trebuie să obție autorizația ministrului de finanțe? Pe ce cale? Dacă ministrul socotind-o o instituțiune cu interese contrare intereselor sale, nu vrea să-i acorde această autorizație?

Dar chiar în ipoteza că ministrul i-ar acorda autorizațiunea cerută, care este efectul acestei autorizațiuni în fața textului care cere ca înseși interesele departamentului ce conduce să fie lezate pe când aceste interese nu au fost lezate. „*In toate cazurile*, spune textul, urmărirea... nu se va putea începe decât din inițiativa sau aprobarea unuia din șefii departamentelor *ale căror interese au fost lezate*”.

Iată dar, cum legea dacă protejează numai câteva instituțiuni particulare de credit, al căror credit este în directă legătură cu interesele vreunui departament, ea nu acordă nici o protecțiune masei mari a instituțiilor de credit particular independente și fără nici o legătură cu interesele departamentului respectiv.

* * *

Aceasta este situațiunea de fapt și de drept creată de legea pentru apărarea creditului și liniștei publice.

Din însuși spiritul legii cât și din întocmirea ei, rezultă că legiuitorul nu a urmărit numai interesele superioare ale Statului. Alunecând pe cea mai periculoasă cale, aceea în care alte considerente decât interesele generale dictează facerea legilor, opera legislativă ce se prezintă țării este o operă născută moartă. Ne-am fi așteptat însă ca ea să nu nască prin refuzul promulgărei.

Această lege nu va putea supraviețui atacurilor de tot felul căci nu se sprijină pe ideea de drept.

Totuși până în prezent ea există în drept. Organele constituite și constituționale trebuie să reacționeze. Consiliului legislativ, căruia i-a fost smuls dreptul și datoria de a-și da avizul, îi incumbă sarcina ca conform art. 3 din legea sa organică ce-l obligă „să semnaleze puterei executive și puterei legiuitoare legile nepotrivite cu principiile constituționale” să semnaleze cu toată autoritatea cu care este investit neconstituționalitatea acestei legi și să ceară puterilor constituționale abrogarea ei.

Inalta Curte de Casație, când mâine această lege se va prezenta în fața ei spre a fi judecată, va avea să-și spuie cuvântul.

Neconstituțională prin procedura întrebuintată la întocmirea ei, căci această lege n'a trecut prin Consiliul legislativ, neconstituțională prin jignirea ce o aduce principiului constituțional al libertății gândului și presei, neconstituțională prin competența ce o acor-

dă tribunalelor ordinare, Inalta Curte de Casație va ști să o respingă, după cum a respins în atâtea rânduri legile ce călcând pactul nostru fundamental, au urmărit sugrumarea drepturilor cetățenești garantate de Constituție.

O lege pentru ca să aibă autoritate și dreptul de a fi ascultată, trebuie să fie în primul rând o lege conformă principiilor superioare de drept.

O lege contrară acestor principii, este o lege pe care fiecare cetățean are dreptul să o suspecteze și să-i opue rezistență. Dreptul acesta este consacrat de doctrina cea mai luminată căci după cum spune eminentul profesor Leon Duguit în tratatul său de drept constituțional (p. 323), „L'obéissance à loi est une nécessité sociale; mais chacun est libre d'apprécier la valeur d'une loi et de faire tout ce qu'il pourra, sans recourir à la violence, pour se soustraire à l'application d'une loi qu'il considère comme contraire au droit, comme aussi à l'exécution d'un acte qu'il considère comme contraire à la loi... Le droit de résistance défensive ne saurait être théoriquement contesté”.

N. G. VRĂBIEȘCU,

Doctor în Drept dela Paris, Avocat

Statutul funcționarilor publici față de noile legiuri administrative

Este de prisos să insistăm asupra problemei necesității unui statut al funcționarilor publici care stabilind în folosul acestora un minimum de drepturi, tinde în primul rând să împiedice arbitrarul organelor politice. Fără îndoială că un astfel de Statut prezintă și neajunsuri; ele dispar însă în fața avantajelor a căror însemnătate astăzi nu mai poate fi contestată de nimeni și nicăeri: Statutul funcționarilor publici de o parte pune o stavilă unei stări de nesiguranță în care se găseau slujbașii administrațiilor centrale și locale, iar de altă parte întărește garanțiile de bună îndeplinire a serviciilor publice (1).

Nu insistăm nici asupra împrejurărilor care au dat loc la noi în 1923 la legiferarea unui astfel de Statut: mișcarea funcționarilor publici din anii 1921-1923.

Este interesant totuși de observat cu câtă greutate funcționarii publici au putut să dobândească acest Statut, legiferarea sa fiind mai mult sau mai puțin „impusă” guvernanților noștri de atunci. Și din Franța — care de altfel nici astăzi n'are nici o lege unitară reglementând funcțiunea publică — problema legiferării unui statut al funcționarilor publici, nu s'a pus pentru prima oară decât în 1907, în urma unor mișcări ale funcționarilor publici, nemulțumiți de nedreptățile la care erau supuși de ministerul Combes. Cum observă cu mult temei Louis Salaün în lucrarea sa „Pour enrayer le favoritisme, il faut organiser

1) *Anibal Teodorescu*: *Tratat de Drept Administrativ*, ed. III-a 1929, pag. 286.

l'avancement" (pag. 6 — colecția „la réforme des fonctions publiques”); „Il faut bien reconnaître que personne n'aurait jamais songé a donner aux fonctionnaires un statut, si un fait brutal, la grève, n'était venu réveiller l'opinion de sa quiétude, et lui montrer que tout n'était peut-être pas pour le mieux dans la situation actuelle des fonctions publiques”.

Amintim numai că întreaga doctrină românească de Drept Administrativ, în frunte cu Domnii profesorii Paul Negulescu (2) și Anibal Teodorescu (3), s'a pronunțat în chip hotărât pentru necesitatea Statutului. Iată sintetizarea părerilor, redată de adnotatorii legii pentru organizarea administrației locale din 1929 (4): „necesitatea statutului era recunoscută de toată lumea, o remunerație insuficientă, o nesiguranță de situații a funcționarilor, o disciplină despotică, sunt vițiuni de organizare care împiedică dezvoltarea oricărei întreprinderi. Aceste defecte devin și mai grave când e vorba de organizațiile politice, unde, pe lângă alte inconveniente mai avem și politica de partid. De aci necesitatea statutului”.

Până la făurirea ultimelor legi administrative — legea pentru organizarea administrației locale, legea pentru organizarea ministerelor și legea pentru organizarea poliției generale a Statului — situațiunea legală a funcțiunii publice decurgea din următoarele legi (5): a) legea pentru statutul funcționarilor publici din 19 Iunie 1923; b) legea asupra cumulului în funcțiunile publice din 1 Iulie 1890; c) legea electorală din 27 Martie 1926; d) legea contenciosului administrativ din 23 Dec. 1925; e) legea generală de pensuni din 15 Aprilie 1925; f) legea pentru unificarea administrativă din 14 Iunie 1925.

Legea de bază însă era legea pentru statutul funcționarilor publici care stabilea toate condițiunile de admisibilitate, stabilitate, înaintare, retribuire și norme despre dreptul disciplinar privitoare la toți funcționarii publici administrativi atât din administrația centrală cât și din cea locală. Legiuitorul în 1925 când a alcătuit reforma administrativă nu s'a gândit o singură clipă să nesocotească dispozițiile Statutului din 1923, și atunci când vorbește de funcționarii comunali în art. 99 și de funcționarii județeni în art. 114, ne trimite în mod expres la Statut căruia i-a adus numai foarte mici modificări. Aceasta nu înseamnă însă că aprobăm în totul și fără rezerve toate dispozițiile Statutului funcționarilor publici astfel cum a fost elaborat. Spre a răspunde adevăratei sale meniri, el va trebui să sufere modificări serioase, modificări care nu implică însă o transformare așa de radicală încât să necesite „înlocuirea” actualului Statut printr'un Statut nou. Și în orice caz ori cât de

multe modificări ar necesita Statutul de la 1923, nimeni nu se poate gândi astăzi să renunțe la principiul unei reglementări generale, unitare a funcțiunii publice, principiu care abea — la noi cel puțin — a pășit din domeniul teoretic în cel practic.

Suntem totuși îndreptățiți să ne întrebăm dacă Statutul funcționarilor publici a fost modificat prin noile legiuri administrative elaborate în decursul ultimului an, și eventual care sunt tendințele manifestate într'ânsele. Vom încerca să răspundem la aceste două întrebări fără însă a pătrunde în toate amănunțele problemei.

Dacă ne adresăm întâiu legii pentru organizarea administrației locale din 3 August 1929, regăsim o serie de dispozițiuni privitoare la funcționarii publici ai administrației locale.

Prima dispoziție care ne interesează este articolul 173. Iată cum glăsuiesc primele două aliniate: „condițiunile de admisibilitate, de stabilitate și de înaintare, retribuțiunile și pedepsele disciplinare pentru funcționarii comunali și sătești, care intră în prevederile legilor speciale, sunt cele prevăzute prin acele legi.

Pentru funcționarii comunali ca și pentru personalul subaltern neprevăzut în legile speciale, comunele vor observa condițiunile de admisibilitate, de stabilitate și pedepsele disciplinare, *ce vor fi stabilite* pentru funcțiunile similare în legea pentru organizarea Ministerului de Interne întrucât legea de față nu dispune altfel”.

Cum rezultă din simpla citire a acestor două alineate, primul este referitor la funcționarii de specialitate, cum ar fi medicul comunal, medicul veterinar, arhitectul comunal etc., cel de al doilea privind-i pe funcționarii administrativi propriu ziși. Aceasta este de altfel interpretarea adnotatorilor legii care au făcut parte din comisiunea legislativă pentru elaborarea ei. Tălmăcind cel de al doilea alineat din art. 173, adnotatorii legii conchid că în momentul de față — date fiind dispozițiile art. 184 din lege, pe care îl vom examina ulterior — funcționarilor publici comunali li se vor aplica dispozițiile actualului Statut al funcționarilor publici. Iar ei mai adaogă: „...că atunci când se va face o lege care să prevadă o dispoziție contrarie statutului, desigur că acea lege va modifica statutul și nu era nevoie să mai fi spus aici... Totuși, dacă legiuitorul o face, acest lucru n'are altceva de scop, decât să anunțe o viitoare modificare a statutului funcționarilor publici, prevăzându-se un statut special pentru funcționarii din administrația locală. Or reese în modul cel mai lămurit din analiza acestei dispoziții că *în viitor* odată ce va fi votată legea pentru organizarea Ministerului de Interne, „întrucât legea de față nu dispune altfel” ne vom adresa ei, atunci când va trebui să stabilim condițiunile de stabilitate, de admisibilitate și pedepsele disciplinare pentru funcționarii publici comunali,

2) Tratat de Drept Administrativ ed. III vol. I, 1925 pag. 522 și urm.

3) Op. citat pag. 285 și urm.

4) Codul Administrativ adnotat, 1930 de P. Negulescu, R. Boilă și G. Alexianu pag. 455.

5) Op. citat. pag. 286.

cei administrativi. Prin urmare nu, este vorba nici de o simplă modificare a statutului funcționarilor publici din 1923, sau de elaborarea unui statut special pentru funcționarii din administrația locală, ci de intenția, vădită a legiuitorului nostru să-i scoată pe funcționarii publici din administrația locală de sub imperiul statutului. Prin urmare chiar dacă Statutul va suferi unele modificări, legiuitorul a stabilit în art. 173 al. 2 principiul că el nu va fi aplicabil funcționarilor publici din administrația comunală. Și dacă interpretăm această dispoziție în mod strict, întrucât ea nu se referă în mod limitativ decât la condițiunile de stabilitate, de admisibilitate și pedepsele disciplinare „atunci când va fi vorba însă de condițiunile de înaintare și de retribuire ne vom adresa Statutului. Mai rezultă în mod implicit că legiuitorul înțelege să stabilească, condițiunile de admisibilitate, de stabilitate și pedepsele disciplinare pentru funcționarii Ministerului de Interne, deci o parte din funcționarii administrației centrale — într'o lege specială, legea organică a Ministerului, înlăturând deci și în această situație Statutul funcționarilor publici.

Iată cum înțelege legiuitorul să sustragă o categorie întreagă de funcționari publici de sub aplicarea statutului funcționarilor publici, iată cum apare compromis însuș principiul statutului unitar.

Nu insistăm asupra aliniatelor 3 și 4 din art. 173 care în orice caz față de dispozițiile Statutului din 1923, îngreunează condițiunile de admisibilitate ale secretarilor, casierilor și contabililor comunali.

Fără să ne oprim la discuțiile pe care le poate provoca interpretarea fiecărei dispoziții, ne întrebăm totuși ce mai caută art. 182 privitor la funcționarii de specialitate, nereproducând decât art. 173 alin. 1 în chipul cel mai fidel.

Legiuitorul în art. 183 din legea pentru organizarea administrației locale, stabilind condițiunile de admisibilitate privitoare la funcționarii administrativi locali modifică art. 36 din Statut, impunând funcționarilor publici condițiuni mai grele. Or am văzut că art. 173 alin. 2 atunci când este vorba de condițiunile de admisibilitate ale acestor funcționari ne trimite la legea specială pentru organizarea Ministerului de Interne... care se va elabora... prin urmare atâta timp cât ea nu va apare, ne vom adresa (numai pentru condițiunile de admisibilitate, bine înțeles) art. 183 din legea pentru organizarea administrației locale spre derogare dela art. 36 din actualul Statut. În viitor ne vom adresa legii organice a Ministerului de Interne, și numai în cazul când dispozițiile ei nu vor fi contrarii articolului 183 din legea administrativă.

Ultima dispoziție privitoare la serviciile comunale — art. 184 — stabilește că „funcționarii satelor și ai comunelor sunt încadrați în statutul funcționarilor, se bucură de toate drepturile acordate prin statut și sunt supuși, în același timp, la toate îndatoririle stabilite de acesta, cu excepțiunea derogărilor făcute de această lege”. Legiuitorul nu face altceva decât

să lămurească situația pe care o crează funcționarilor pur administrativi din administrația locală până la elaborarea viitoarei legi pentru organizarea Ministerului de Interne; până atunci se va aplica Statutul cu derogările prevăzute de acum în articolele 173—183 din lege.

Atunci când examinăm situațiunea legală a funcționarilor publici județeni, ajungem la aceleași observațiuni pe care le-am făcut fiind vorba de funcționarii publici ai administrației comunale. De altfel chiar art. 263 spune lămurit că „dispozițiunile din partea 9-a. secția I și II din prezenta lege, privitoare la serviciile și funcționarii comunali, se aplică și la serviciile și funcționarii județeni”. Deducem de aici că este aplicabil și funcționarilor județeni art. 173 care cum am văzut tinde să scoată de sub imperiul statutului o categorie întreagă de funcționari publici. Ar urmă deci că nici funcționarii publici județeni în viitor să se bucure de dispozițiile Statutului funcționarilor publici, bine înțeles, odată votată legea pentru organizarea Ministerului de Interne. Ne întrebăm însă cum se împacă aplicarea art. 173 cu art. 266 care ne spune că „legi speciale și statutul funcționarilor vor hotări modul de funcționare, condițiunile speciale de admisibilitate, modul de recrutare, atribuțiunile și retribuțiunile lor”. De aici am fi dispuși să conchidem că legiuitorul a înțeles să lase regulamentul condițiunilor de recrutare ș. a. m. d. unui nou statut ce urmează a se elabora; însă de altă parte art. 263 trimitându-ne și la art. 173 ar rezultă că acele condițiuni vor fi stabilite în legea pentru organizarea Ministerului de Interne. Fără îndoială că viitorul ne va arăta cum înțelege legiuitorul să rezolve problemele pe care le-am discutat aici, acordând o atenție deosebită fie legii organice a Ministerului de Interne fie unui nou Statut al funcționarilor publici. Deocamdată însă constatăm o lipsă complectă de sinteză logică în precizarea situațiunei legale a funcționarilor publici ai administrației locale, orientările legiuitorului îndepărtându-se din ce în ce mai mult dela ideea statutului integral al funcțiunei publice.

În orice caz în momentul de față statutul funcționarilor publici din 1923 este aplicabil și funcționarilor județeni, atâta timp cât dispozițiile sale nu sunt modificate prin normele statornicite în legea pentru organizarea administrației locale. De pildă atunci când este vorba de secretarul general al județului, legiuitorul prin art. 260 — ocupându-se de condițiunile de admisibilitate — abrogă art. 36 din statut. Acest text mai aduce o derogare însemnată dela Statut, și anume — cum observă adnotatorii legii în Codul administrativ (art. 260 nota 2, pag. 544) — că „ordinea de clasificare la examenele de capacitate nu constituie un drept pentru candidat. Cei reușiți au dreptul să fie aleși de consiliul comunal sau județean. Consiliul poate alege pe oricare dintre cei reușiți”. Nu insistăm mai mult asupra acestei inovații pe care

o socotim nefericită, mărginindu-ne să evidențiem numai o altă derogare dela actualul Statut.

Una din modificările însemnate aduse de legea pentru organizarea administrației locale actualului Statut o constituie art. 508 privitor la răspunderea membrilor consiliilor sătești, comunale și ai asociațiilor județene precum și a funcționarilor respectivi. Iată cum sună această dispoziție: „primarul sătesc și cel comunal, președintele delegației județene, membrii consiliilor sătești, comunale, municipale, județene, sau ai asociațiilor județene, *precum și funcționarii lor sunt obligați să despăgubească* satul, comuna, municipiul, județul, asociația județeană *sau pe particularii vătămați de orice pagubă* le-ar fi cauzat pe nedrept și fără competență, dacă dauna nu a putut fi reparată, pe căile de reformare prevăzute de lege. Aceasta fără prejudiciul acțiunii generale sau a unei acțiuni disciplinare dacă va fi locul”. Nu înțelegem să cercetăm aici marea problemă a răspunderilor funcționarilor publici care la noi a provocat o serie de discuții din cele mai interesante datorate nepotrivirilor dintre diferitele texte de lege care caută s'o deslușească. (Constituția art. 99 și 107; legea contenciosului administrativ art. 6; statutul funcționarilor publici art. 13 și art. 28 din regulamentul său), ci numai să evidențiem — dacă e cazul — inovațiile aduse în legea nouă. Ori doctrina ca și jurisprudența la noi au statornicit că atunci când este vorba de răspunderea funcțiunii publice pentru actele sale, *direct răspunzătoare* este autoritatea administrativă respectivă care a săvârșit actul sau fapțul, urmând *ca aceasta* la rândul ei să-l poată chema în garanție pe funcționarul pe care l-ar socoti vinovat. Iată ce spun adnotatorii legii pentru organizarea administrației locale în nota 40 sub art. 508: „*oricare ar fi partea de răspundere a funcționarului, un particular nu poate chema direct la răspundere pe funcționar*”. Or acest principiu confirmat de jurisprudență noastră, dedus din interpretarea diferitelor legi care se ocupă de răspunderea funcționarilor publici — în special art. 13 din Statut — este răsturnat de art. 508 pe care l'am reprodus, care introduce la noi *acțiunea directă împotriva funcționarilor din vina cărora a rezultat un prejudiciu*. Pe când art. 13 din Statut stabilea că autoritatea în numele căreia lucrase funcționarul, putea să-l cheme în garanție pe acest funcționar, iată că acțiunea fiind pornită direct împotriva funcționarului, acesta va putea să cheme în garanție autoritatea de care atârână.

Vom examina cu alt prilej dacă această inovație este fericită sau nu, deocamdată observăm numai modificarea art. 13 din Statut prin art. 508 din legea pentru organizarea administrației locale, atunci când este vorba de funcționari ai acestei administrații.

Printre dispozițiunile generale și tranzitorii ale legii, mai regăsim câteva articole privindu-i pe funcționarii publici.

În primul rând art. 553 care spune că, din momentul publicării legii, toate numirile în funcțiuni publice, sătești, comunale, județene și regionale se vor face „conform condițiilor prevăzute de lege”... nici nu pomeneste de Statut.

În al doilea rând art. 554 și 526 care trecând peste noțiunea drepturilor câștigate, nesocotind stabilitatea deja dobândită, statornicesc că funcționarii administrației locale găsiți în serviciu la publicarea legii, și neîntrunind condițiile de admisibilitate cerute de lege „vor putea” fi menținuți cu titlu provizoriu, Ministerul de Interne „putând acorda” dispensa de condițiile cerute. Iată prin urmare — cum peste prevederile Statutului funcționarilor publici — legiuitorul — în momentul de față — a lăsat numeroși funcționari publici la bunul plac al administrației centrale!

În sfârșit ultima dispoziție din legea care ne preocupă și care aduce modificări Statutului funcționarilor publici este art. 561 care spune că „comisiunile de examene prevăzute în legea de față pentru numirile, în diferitele funcțiuni ale administrației locale vor funcționa pe lângă directoratele locale și vor fi formate din membri numiți de Ministerul de Interne, după o listă de prezentare întocmită de directorul local.

Un regulament va arăta în detalii condițiile de înscriere la examen, modul cum va fi formată comisiunea examinatorie, precum și materiile și procedura examenelor. Interpretarea acestui articol de către adnotatorii legii, este că legiuitorul se referă la comisiunile de examinare prevăzute în art. 40 din Statut. Fără îndoială că art. 40 din Statut se ocupă de acele comisii, dar nu este mai puțin adevărat că el stabilește în chip precis nu numai numărul membrilor alcătuind aceste comisii, dar chiar organele care le vor compune. Prin urmare art. 561 din legea pentru organizarea administrației locale înlătură art. 40 din Statut, căci el n'ar fi spus că acele comisii sunt formate din membri numiți de Ministerul de Interne după o listă de prezentare întocmită de Directorul local. Lista membrilor era prevăzută de Statut, noua lege administrativă lasă alcătuirea ei la bunul plac al directorilor regionali.

Iată deci încă o modificare a actualului Statut al funcționarilor publici.

* * *

Legea pentru organizarea ministerelor din 29 Iulie 1929 nu este mai fericită decât legea pe care am discutat-o, atunci când este vorba de respectarea principiului statutului integral al funcțiuni publice.

Într'adevăr atunci când am cercetat legea pentru organizarea administrației locale, am dedus din interpretarea art. 173 că legiuitorul înțelege — cel puțin pentru Ministerul de Interne — să elaboreze o lege specială care să stabilească condițiile de admisibilitate, stabilitate și pedepsele disciplinare pentru funcționari săi. Or până astăzi toate acele dispozițiuni

sunt prevăzute în Statutul funcționarilor publici din 1923! Dar de altfel art. 171 din legea pentru organizarea Ministerelor, ocupându-se de serviciile ministeriale locale, în ultimul său aliniat ne spune că „recrutarea și numirea personalului acestor servicii se fac de ministerele respective, conform cu prescripțiunile legilor de organizare”. Deducem deci lesne că legiuitorul înțelege să sustragă pe viitor pe funcționarii ai administrației centrale de sub aplicarea dispozițiilor actualului Statut. Și cu toate acestea legiuitorul în art. 179 al. c. atunci când regulamentează atribuțiunile serviciilor ministeriale locale, prevede într'altel „numirea și transferarea în circumscripția sa a tuturor funcționarilor inferiori gradului de subșef de birou inclusiv, potrivit statutul funcționarilor publici, pe baza examenului ținut de comisia regională”. Din nefericire expunerea de motive a legii nu ne lămurește asupra scopului urmărit de legiuitor: o simplă modificare a Statutului sau scoaterea pur și simplu a funcționarilor administrației centrale de sub aplicarea sa?

În orice caz articolele 173 din legea pentru organizarea administrației locale ca și 171 din legea ministerelor pledează pentru scoaterea funcționarilor publici ai administrației centrale de sub scutul Statutului din 1923.

Articolul 200 din legea ministerelor, privitor la împărțirea funcționarilor în grade și clase înlătură art. 34 din Statut punându-l pe prima treaptă pe secretarul general.

Articolul 30 crează o comisiune disciplinară permanentă a funcționarilor din administrațiile centrale și exterioare, a cărei organizare urmează a fi făcută printr'o lege specială (art. 205): această dispoziție înlătură implicit art. 59 din Statut care ne arată alcătuirea comisiunilor disciplinare în administrațiile centrale.

În sfârșit art. 203 deroagă de la art. 22 din Statut reducând limita de vârstă a funcționarilor publici ai administrației centrale spre a putea fi pensionați.

* * *

În ce privește *Legea pentru organizarea poliției generale a Statului din 21 Iulie 1929*, nu suntem îndrituiți de data aceasta să aducem legiuitorului criticile, uneori, severe, pe care ni le-a provocat o cercetare succintă a celorlalte două legi administrative. Este singura lege unde legiuitorul ne spune în chip precis că aducând unele modificări Statutului funcționarilor publici din 1923, a înțeles în principiu atunci când este vorba de funcționarii prevăzuți în legea poliției generale a Statutului, să respecte dispozițiile Statutului.

Iată cum glăsuiește art. 140: „toate dispozițiunile din Statutul funcționarilor publici cari nu sunt în contradicție cu prevederile acestei legi, rămân în vi-

oare”. Această grijă rezultă și din alte dispoziții din lege cum ar fi art. 45 care spune că „ierarhia personalului administrativ al direcțiunii generale a poliției este cea prevăzută de statutul funcționarilor publici”.

Cât privește modificările aduse Statutului, ele constau întâiu, în îngreunarea condițiilor de admisibilitate în funcțiunile publice prevăzute în această lege, conform art. 77 și 79. Articolul 77 spune lămurit că acele condițiuni sunt cele prevăzute în statutul funcționarilor publici și cele speciale prevăzute în lege adică cele redată în art. 79.

O altă modificare este privitoare la propuneri de numiri și înaintări din art. 85 care nu poate suferi nici o dificultate în interpretarea sa de oarece chiar legiuitorul ne spune în mod expres că este vorba de modificări. Iată cum începe art. 85: „dispozițiunile legii statutului funcționarilor publici suferă următoarele modificări....”.

Aceșă remarcă cât privește art. 90 care modifică art. 59 din Statut referitor la comisiunile disciplinare.

Cea mai interesantă modificare este desigur cea asigurată de art. 97, care este concepută în același spirit în care a fost elaborat art. 508 din legea pentru organizarea administrației locale. Este vorba în alte cuvinte de răspunderea pecuniară a funcționarilor publici pentru actele sau faptele dăunătoare pe care le pot săvârși în exercițiul funcțiunii lor. Iată ce spune art. 97: „Fiecare funcționar al poliției generale a Statului este personal răspunzător de serviciul prestat.

Când vre-un funcționar polițienesc execută un ordin al unei autorități cu atribuțiuni de poliție, acea autoritate răspunde de ilegalitatea actului executat.

În asemenea caz, funcționarul care execută rămâne răspunzător numai pentru modul cum a executat actul”.

Prin urmare legiuitorul ca și în art. 508 din legea pentru organizarea administrației locale, modifică art. 13 din Statutul funcționarilor publici, admitând în materia răspunderii pecuniare a funcționarilor publici principiul acțiunii directe împotriva funcționarului vinovat de actul dăunător săvârșit.

În sfârșit art. 133 aliniatul final modifică art. 22 din statut prin reducerea limitei de vârstă pentru funcționarii publici ce urmează a fi scoși la pensie.

Legea pentru organizarea poliției generale a Statului aducând deci unele modificări Statutului funcționarilor publici, n'a înțeles totuși să nesocotească necesitatea „statutului integral al funcțiunii publice”.

* * *

Din acest scurt examen pe care l-am făcut, rezultă că făcând abstracție de legea pentru organizarea poliției generale a Statului — nu numai că Statutul funcționarilor publici din 1923 a fost supus la modificări însemnate prin ultimele noastre legi ad-

ministrative, dar legiuitorul își manifestă chiar tendința de a renunța la un statut general pentru toți funcționarii publici atât din administrația centrală cât și din cea locală. Nădăjduim că tendințele actualei legiuitor vor rămâne fără urmări, căci altfel ar însemna să revenim la situația nenorocită de înaintea elaborării Statutului, nenorocită, atât pentru funcționarii publici, cât și pentru bunul mers al serviciilor publice. ¹⁾

JEAN H. VERMEULEN

Docent de Drept Administrativ la Universitatea din București

MODIFICAREA DIN 20 AUGUST 1929 A LEGII GENERALE DE PENSIUNI DIN 15 APRILIE 1925

Această lege modificatoare publicată în Monitorul Oficial No. 183 din 20 August 1929 cuprinde 3 categorii de dispozițiuni, și anume:

1. Reforma completă a căilor pentru stabilirea pensiunii;
2. Dispozițiuni relative la rectificarea unor pensiuni;
3. Dispozițiuni relative la noui înscrieri la pensiuni.

Vom examina pe rând aceste trei chestiuni.

I. — *Nouile organe judecătorești pentru înscrierea la pensiune.*

Se știe că până acum, sub regimul legii din 1925, înscrierile la pensie se făceau de către comisiunile regionale de pensiuni, cu drept de apel la comisiunea centrală și cu recurs în casație.

În mod excepțional, curțile de apel continuau să judece apelurile introduse anterior promulgării legii din 1925.

Prin actuala lege, se desființează atât comisiunile regionale, cât și comisiunea centrală.

Atribuțiunile comisiunilor regionale de pensiuni, trec asupra consiliului de administrație al casei pensiilor, care va putea lucra și printr-o delegație compusă din 3 membri și ale cărei hotărâri se vor da pe cale administrativă.

Pensiunile stabilite de consiliul de administrație se vor plăti imediat, fără ca primirea lor să constituie o recunoaștere din partea pensionarilor.

Împotriva hotărârilor consiliului de administrație, se poate face apel la curtea de conturi în termen de 60 zile libere de la comunicare.

Curtea de conturi va judeca conform noii legi din 31 Iulie 1929, iar deciziunile ei se pronunță cu majoritate de 3 voturi (art. 25 al. g.).

În apel se pot produce acte noi și se vor cita părțile, deci debaterile vor fi contradictorii.

Împotriva deciziei curții de conturi, partea are deschisă calea recursului în casație, în termen de 30 zile de la comunicare, potrivit art. 53 din noua lege a curții de conturi.

În caz de casarea deciziunii, curtea de casație trimite afacerea să se judece din nou de către curtea de conturi, care o va judeca în secțiuni unite.

Dacă secțiunile unite ale curții de conturi persistă în deciziunea de mai înainte, partea interesată poate face din nou recurs, în același termen de 30 zile de la comunicare.

Acest nou recurs se va judeca de către Curtea de casație în secțiuni unite, care se va pronunța în mod definitiv și va trimite afacerea înapoi la Curtea de Conturi spre a se conforma întocmai (art. 54 din legea curții de conturi).

Acest nou mod de organizare va avea, credem, avantajul de a stabili unitatea de jurisprudență în aplicarea legii pensiilor, evitându-se pe viitor, contradicțiunile de astăzi, când pensionari exact de aceeași categorie primesc pensiuni diferite, după modul cum au fost apărați, după instanțele cari i-au judecat, și după căile de atac cari le-au exercitat sau nu.

Dealtfel aceste variațiuni vor fi în mare parte suprimate prin sistemul de rectificări, prevăzut de legea modificatoare din 20 August 1929, și despre care ne vom ocupa imediat.

Art. 14 din legea modificatoare prevede că toate apelurile în materie de pensiuni, pendinte azi înaintea curților de apel se vor judeca de curtea de conturi deci curțile de apel sunt desezizate din momentul promulgării acestei legi, urmând ca dosarele să fie înaintate curții de conturi.

II. — *Rectificarea pensiunilor stabilite până în prezent*

În termen de 6 luni de la promulgarea acestei legi, adică până la 20 Februarie 1930, (art. 2 și 7 alin. ultim), vor putea face cereri de revizuire a hotărârilor date în baza legilor de până acum, adresând aceste cereri consiliului de administrație al casei pensiilor, următoarele categorii de pensionari:

a) Potrivit art. 88 și 108 din legea din 1925 și a art. 164 din regulamentul legii, pensionarii din teritoriile liberate precum și acei din vechiul regat, care au fost reactivați de autoritățile române, în interesul serviciului statului, în primii trei ani de la liberare, aveau dreptul să ceară stabilirea unei noi pensiuni, adăugându-se și timpul servit de la data reactivării.

Socotirea celor trei ani se făcea de la 9 Aprilie

¹⁾ A se vedea și *Anib. Teodorescu*: „Statutul integral al funcțiunii publice“ în „Arhiva pentru știința și reforma socială“ Anul IV pag. 68 și urm.

1918 pentru Basarabia, dela 28 Noembrie 1918 pentru Bucovina, dela 1 Ianuarie 1918 pentru Ardeal, iar pentru cei din vechiul regat de la data unirii Basarabiei la 1 Decembrie 1921 (art. 164 și 169 din regulament.

După dispozițiunile art. 3 din noua lege modificatoare, termenul de 3 ani dela liberarea teritoriilor unite, se prelungește pentru toată lumea până la 1 Octombrie 1925.

Prin urmare, toți acei care au făcut cereri de stabilire a unei noi pensiuni, pe baza art. 88 și 108 din legea din 1925, și le-au fost respinse pe motivul că reactivarea lor avusese loc după anul 1921, precum și toți acei care nu au făcut asemenea cereri din orice motive, vor putea face cereri de revizuire, spre a li se adăuga și anii serviți ulterior, dacă activarea lor a avut loc până la data de 1 Octombrie 1925;

b) Funcționarii județeni și comunali care au primit pe lângă salariu și o indemnitate specială ca întregire de salariu, și cărora li s'a socotit la calculul pensiei numai salariul de bază;

c) Pensionari militari cărora nu li s'a socotit în calculul pensiei și indemnitatea de activitate, primită ca adaus la soldă și calculată pe media ultimilor 2 ani de serviciu;

d) Pensionarii militari a căror pensie a fost stabilită pe baza soldelor din 1919, urmând a se lua ca bază solda primită efectiv în ultimi 2 ani de serviciu, întregită bineînțeleș cu indemnitatea de activitate cum s'a arătat la punctul c;

e) Ofițerii pensionari cari au făcut campania 1877-78 și care au fost mobilizați și în războiul pentru întregirea neamului, precum și văduvele lor, în scopul de a li se rectifica pensia, stabilindu-li-se pentru gradul ce-l posedă la aplicarea legii din 20 August 1929.

Toate rectificările de mai sus se vor face numai după cererea celor interesați.

Legea modificatoare prevede însă și o categorie de pensionari, cărora pensiunea li se va rectifica din oficiu.

Aceștia sunt numai ofițerii invalizi de război, înscrși la pensie pe baza art. 5 și 6 din legea din 1920, și cari în urma revizuirii ce li se va face conform legii I. O. V., vor fi clasati și menținuți ca invalizi de război.

Pensiunile lor se vor rectifica din oficiu în sensul că se va lua ca bază de calcul solda de bază și indemnitatea de activitate, în vigoare la 1 Aprilie 1925 pentru gradul cu care au fost înscrși la pensie fără 1/5, iar indemnitatea de scumpete va fi aceea acordată ofițerilor activi la aceeași dată de 1 Aprilie 1925.

Toate pensiile astfel rectificate se vor plăti cu începere de la 1 Ianuarie 1930.

III. — *Nouă înscrieri la pensie.*

Pe baza acestei legi modificatoare de care ne ocupăm, se vor putea înscrie din nou, la pensie, fie că au făcut cerere și li s'a respins, fie că nu au făcut nici o cerere, următoarele categorii de funcționari civili și militari îndreptând cererile lor consiliului de administrație al casei pensiilor:

1. Ofițerii invalizi proveniți din fosta armată rusă întrucât îndeplinesc următoarele condițiuni:

a) Dacă sunt cetățeni români;

b) Dacă au fost încadrați în cadrele armatei române;

c) Dacă au fost examinați de către comisiunile medico-militare și puși în poziție de retragere pentru infirmități căpătate sau agravate din cauza serviciului militar în timp de război. — Ca timp de război se consideră în fosta armată rusă timpul de la 30 Iulie 1914 până la 9 Aprilie 1918, iar în fosta armată a republicii moldovenești dela 9 Aprilie 1918 până la 31 Martie 1921.

Ofițerii invalizi din această categorie, care nu întrunesc condițiunile de la literile b și c, vor putea cere ministerului armatei în timp de 6 luni de la promulgarea legii de față, să se facă constatările și primirile necesare, revizuiuindu-se situația fiecărui ofițer în parte.

Pensia de bază se va plăti de la data când se va stabili invaliditatea, sau de când s'a cerut constatarea ei, iar sporurile aferente se vor plăti cu începere de la 1 Ianuarie 1930.

Art. 7 din legea modificatoare, prevede că hotărârile date în baza legilor de până acum, bineînțeleș asupra cererilor făcute de către ofițeri invalizi proveniți din fosta armată rusă, se pot revizui în termen de 6 luni de la promulgarea legii de față.

Legea nu prevede însă nici un termen pentru acei ofițeri din armata rusă, care până în prezent nu au făcut nici o cerere de înscriere la pensie. Aci s'ar putea naște o controversă, putând a se susține că în tăcerea legii, ei vor putea introduce cererile lor oricând, sau că termenul de 6 luni li se aplică și lor, legea vorbind de *eo quod plerumque fit*.

Dealtfel art. 32 din legea generală de pensiuni din 1925, prevede că orice drept de pensie nereclamat în termen de 5 ani de la data când devine exigibil, rămâne preseris, urmând în cazul cel mai bun că cererile, de care ne ocupăm, nu vor putea fi introduse decât în termen de 5 ani dela promulgarea legii.

2. Funcționarii publici din teritoriile alipite, care nu au depus jurământul de credință statului român, dacă îndeplinesc următoarele condițiuni:

a) să nu fi optat pentru cetățenie străină;

b) Au fost continuu și sunt și acum cetățeni români;

c) Locuiesc în țară;

d) Dacă vor depune jurământul de credință în termen de 6 luni dela publicarea legii de față.

3. In aceleași condițiuni vor putea cere înscrierea la pensie și funcționarii publici din teritoriile alipite, cari au fost puși în disponibilitate până la 1 Octombrie 1925.

4. Deasemenea în aceleași condițiuni vor putea fi înscriși la pensie, membrii corpului didactic din teritoriile unite, care au fost membrii la fondul regnicolar de pensii al profesorilor și învățătorilor, pentru timpul cât au fost membrii la acele fonduri.

Toți cei prevăzuți la No. 2, 3 și 4 de mai sus, vor fi înscriși la pensie pe ziua eșirii lor din serviciu, însă de sporurile acordate celorlalți funcționari din teritoriile unite se vor bucura dela 1 Ianuarie 1930.

5. Toți pensionarii proveniți din statele cărora au aparținut teritoriile unite (Austro-Ungaria și Rusia) dacă îndeplinesc următoarele condițiuni:

a) Să fi fost înscriși la pensie în acele state până la data unirii;

b) Vor depune jurământul de credință, acei ce nu l-au depus;

c) N'au optat pentru cetățenie străină;

d) Au fost continuu și sunt și acum cetățeni români;

e) Locuiesc în țară.

Aceștia vor fi înscriși cu drepturile pensiunii inițiale, ce le-au fost recunoscute de autoritățile străine, cu începere de când au cerut pensie de la statul român, însă sporurile de care beneficiază pensionarii din teritoriile alipite, li se vor acorda numai cu începere de la 1 Ianuarie 1930.

De toate dispozițiunile acestei legi, vor beneficia și urmașii funcționarilor sau pensionarilor.

Pentru toate aceste noi înscrieri la pensie, legea fixează termenul înăuntrul căruia urmează să se introducă cererile lor la consiliul de administrație al casei pensiilor.

S'ar putea naște și aci controversa de care ne-am ocupat mai sus, unii susținând că aceste cereri s'ar putea introduce oricând, iar alții în termen de 6 luni de la promulgarea legii.

Pentru ultimul sistem ar milita și argumentul că tuturor acestor funcționari li se dă un termen de 6 luni de la promulgarea legii de față, deci acesta ar fi și termenul pentru noile înscrieri la pensie.

In cazul când s'ar decide că aceste cereri, în tăcerea legii, se pot introduce oricând, totuși termenul maxim va fi de 5 ani de la promulgarea ei, conform art. 32 din legea generală de pensii din anul 1925.

Acestea sunt principalele dispozițiuni din legea modificatoare a pensiilor, menite pe de o parte a asigura unitatea jurisprudenței prin instituirea u-

nei filiere unice de judecare, iar pe de altă parte a repara nedreptățile pricinuite de legislația trecutului și de modul ei diferit de aplicare.

Am socotit necesar să analizez aceste noi dispozițiuni, sistematizându-le, pentru o mai ușoară a lor înțelegere.

HUGO FRIEDMANN

Avocat

CURTEA DE APPEL DIN BUCUREȘTI S. III.

Audiența dela 8 Mai 1929

Președenția D-lui BARBU BREZEANU, Președinte

Ilie Marinescu cu Emilian Marin

Deciziunea Comercială No. 80

Contract de societate pentru exercitare de comerț. Lichidarea tovarășiei. Acțiune. Lipsa actului scris. Proba cu martori cerută de una din părți. Neopunerea celorlalte și cerere de contra-probă. Dispozițiune legală de ordin privat. Art. 55 și 58 c. com. și art. 1191 cod civil.

Prohibițiunea din art. 1191 c. civ. — aceea prin care proba testimonială când obiectul litigiului are o valoare mai mare de 150 lei, — nu este de ordine publică; acea prohibițiune nu poate fi considerată decât ca o dispozițiune de reglementare a probelor în vederea protecțiunii intereselor părților contractante, așa că ea are un caracter de ordin privat și deci părțile pot renunța la dânsa fie expres, fie tacit.

Curtea,

Asupra apelurilor conexe prin jurnalul acestei Curți No. 4870 din 928 și declarate de Ilie Marinescu și Emilian Marin în contra sentinței comerciale No. 105 din 21 Ianuarie 1928 a Trib. Ilfov secția I comercială, prin care s'a admis în parte acțiunea intentată de Emilian Marin și obligă pe Ilie Marinescu ca să-i plătească suma de 105,550 lei cu procente și cheltueli de judecată și s'a respins cererea re-convențională făcută de Ilie Marinescu.

Având în vedere toate actele din dosar cum și concluziunile părților din care se constată în fapt următoarele: pe la finele luni Februarie 1926 apelantul reclamant Emilian Marin a făcut o tovarășie cu Ilie Marinescu pentru comerțul de porci și viței, în care scop cel dintâi a încredințat celui de-al doilea suma de 200,000 lei în schimbul căreia a primit o chitanță; tovarășia a durat din primele zile ale luni Martie până în primele zile a luni Maiu 1926 când s'au și răfuit primindu-și fiecare drepturile cuvenite; Cum însă la răfuială Emilian Marin nu a restituit lui Ilie Marinescu chitanța pe care i-o dăduse pentru cei 200,000 lei ce îi pusesese în tovarășia lichidată, acesta în ziua de 31 August 1926, i-a somat prin Corpul de Portărei ca să i-o restituie; drept răspuns la aceasta Emilian Marin în ziua de 3 Septembrie 1926, îl somează ca să se prezinte în camera Corpului de Portărei și să-i dea socotelile pentru toate sumele de bani ce i-a încredințat pentru a exercita în tovarășie comerțul de porci și viței de la Martie și până la Maiu 1926. Tocmai la finele luni Februarie 1927, Emilian Marin, cheamă în judecată înaintea Tribunalului Ilfov secția I com. pe Ilie Marinescu pretinzând că în interval de la Martie și până la Maiu 1926 ei au fost tovarășii nu numai la comerțul de porci și viței, așa cum pretindea Ilie Marinescu, ci și la comerțul de miei; că de la acest comerț a rezultat un beneficiu de 414,200 lei din care partea lui de jumătate ar fi de 207,100 lei pe care Ilie Marinescu nu i-a plătit, cerând

să fie obligat a-i plăti această sumă cu procente legale și cheltueli de judecată.

Pentru dovedirea acțiunii, în afară de interogator, reclamantul a cerut atât prin acțiune cât și oral înaintea Tribunalului și dovada cu martori care i s'a și admis și la care pârâțul apelant nu numai că nu s'a opus, dar a cerut și dânsul a i se admite contra probă; în afară de aceasta dânsul a mai făcut și o cerere reconvențională în contra reclamantului Emilian Marin pentru a fi obligat să-i restituie chitanța de 200.000 lei menționată mai sus, întrucât comerțul de viței și porci pentru care i se încredințase aceea sumă îl lichidase complet.

Tribunalul Ilfov secția I comercială prin sentința No. 105 din 21 Ianuarie 1928 admite numai în parte acțiunea lui Emilian Marin și obligă pe Ilie Marinescu să-i plătească suma de 103.550 lei cu procente legale de la intentarea acțiunii și cheltueli, și respinge ca fără interes cererea reconvențională făcută de Ilie Marinescu. În contra acestei sentințe au declarat apel atât Emilian Marin cerând ca să-i se dea întreaga sumă cerută prin acțiune, și a declarat apel și Ilie Marinescu pretinzând că nu datorește nimic lui Emilian Marin întrucât nu au fost tovarăși și la comerțul de miei ci numai la cel de porci și viței pe care l-au lichidat complet; că conform art. 55 și 58 c. com. contractul de societate nu se poate dovedi decât cu act scris așa că dovada cu martori pe care s'a sprijinit Tribunalul, pentru a admite în parte acțiunea lui Emilian Marin era neadmisibilă: că în fine chiar dacă dovada cu martori ar fi fost admisibilă încă din declarațiunile martorilor audiați înaintea Tribunalului nu rezultă nici tovarășia la comerțul cu miei și nici beneficiul realizat din acest comerț.

Având în vedere că în adevăr conf. art. 58 c. com. contractul de Societate trebuie făcut prin act scris, iar prin art. 55 se prevede că ori de câte ori codul comercial cere proba prin scris, nu poate fi admisă proba testimonială decât în cazurile în care ea este permisă și de codicele civile și conf. art. 1191 c. civ. proba testimonială nu e permisă în materie convențională când obiectul litigiului are o valoare mai mare de 150 lei.

Având în vedere că este iarăși exact că reclamantul pentru a dovedi tovarășia la comerțul cu miei, nu a produs nici un act scris și nu a putut face această dovadă nici cu interogatorul luat pârâțului în instanță, și Tribunalul pentru a-i admite în parte acțiunea s'a sprijinit numai pe declarațiunile martorilor, constatând că această dovadă fusese admisă cu consimțământul ambelor părți, care în chipul acesta au renunțat la dispozițiunile art. 1191 c. civ.

Având în vedere că apelantul Ilie Marinescu a pretins că prohibițiunea probei testimoniale interesează ordinea publică și că deci părțile nu pot prin convențiile lor particulare să deroge la dispozițiile prohibitive ale legii.

Având în vedere că prohibițiunea din art. 1191 c. civ. nu poate fi considerată decât ca o dispozițiune de reglementare a probelor în vederea protecțiunii intereselor părților contractante, așa că ea are un caracter de ordin privat și deci părțile pot renunța la dânsa fie expres, fie tacit; că de altfel atât timp cât în materie comercială dovada cu martori este proba obicinuită, cât această dovadă este admisă de lege fără nici o restricție în litigiile al căror obiect are o valoare sub 150 lei sau când părțile au fost în imposibilitate de a-și procura o probă scrisă, oricând există un început de probă scrisă, nu se poate concepe cum s'ar putea susține că aceiași probă să devie de ordine publică numai pentru simplă considerațiune, că obiectul litigiului ar trece de 150 lei; că ar fi în adevăr straniu, după cum spune Inalta Curte de Casație, în una din recente sale decizii, că în această legislațiune aceeași probă să capete ori nu caracterul de ordine publică numai după materia la care se aplică ori după importanța litigiului,

Având în vedere că în speță reclamantul Emilian Marin a cerut dovada cu martori prin acțiune pentru a dovedi tovarășia la comerțul de miei, iar pârâțul apelant Ilie Marinescu nu numai că nu s'a opus la aceasta prin întâmpinarea sa dar tot prin această întâmpinare cât și prin cererea sa reconvențională a cerut și el dovada cu martori spre a stabili că tovarășia cu Emilian Marin a fost numai pentru comerțul cu porci și viței iar nu și pentru comerțul cu miei; mai mult încă, în ședința Tribunalului de la 27 Maiu 1927 când prin jurnalul No. 10.411 s'a admis reclamantului dovada cu martori, pârâțul Ilie Marinescu nu numai că nu s'a opus nici atunci, ceea ce era în drept să facă, dar a cerut și el contra probă ceea ce i s'a admis; că din aceste împrejurări rezultă în mod absolut neîndoios, că Ilie Marinescu, a convenit ca prin derogare la dispozițiunile art. 55 și 58 c. com. și art. 1191 c. civil, să dovedească tovarășia cu martori ceea ce conform principiilor expuse mai sus puteau în mod legal să o facă.

Având în vedere că apelantul pârât Ilie Marinescu a mai obiectat că chiar dacă s'ar dovedi că proba cu martori ar fi admisibilă pentru dovedirea tovarășiei la comerțul cu miei încă din declarațiunile martorilor ascultați nu rezultă acest fapt.

Având în vedere că Tribunalul s'a sprijinit pe declarațiunile martorilor Spirache Vasile, St. Ștefănescu, Nae Dumitrescu și Alexe Barbu; că însă martorul Spirache Vasile spune că știe numai că a fost vorba ca Emilian Marin să facă tovarășia cu Ilie Marinescu și la comerțul cu miei dar că nu știe dacă a fi făcut; că martorul Nae Dumitrescu afirmă că știe că Emilian Marin a fost tovarăș cu Ilie Marinescu la comerțul cu miei în iarna anului 1926 când chiar ei recunosc că comerțul cu miei s'a făcut în primăvara anului 1926, iar nu iarna; că din ceilalți doi martori Ștefan Ștefănescu și Alexe Barbu care afirmă că Emilian Marin ar fi fost tovarăș la comerțul cu miei, acesta din urmă A. Barbu, adaugă că știe acest lucru de la Ilie Marinescu care i-ar fi spus că va face comerț de miei cu Emilian Marin, fără a preciza dacă a și făcut; mai adaugă că el este în legături de afaceri cu Emilian Marin; că din asemenea declarațiuni vagi nu rezultă dovada deplină că Emilian Marin a fost tovarăș cu Ilie Marinescu și la comerțul de miei.

Având în vedere pe de altă parte că dacă reclamantul Emilian Marin nu a putut face dovada acțiunii sale, apoi apelantul pârât Ilie Marinescu atât cu martorii ascultați înaintea Tribunalului cât și cu martorii ce a mai ascultat încă în instanța de apel, a făcut dovadă desăvârșită că tovarășia cu Emilian Marin nu a fost și pentru comerțul de miei ci numai pentru comerțul de porci și viței pe care însuși reclamantul a recunoscut că l-a lichidat complet; că această dovadă rezultă clar din declarațiunile categorice ale celor doi tovarăși ai lui Ilie Marinescu în comerțul cu miei: Niță Vasilescu și Radu Angheliescu care spun hotărât că reclamantul nu a fost tovarăș cu Marinescu decât în comerțul de porci și viței; că același lucru îl afirmă categoric și alți doi martori ascultați înaintea Tribunalului și anume: Constantin Moise și N. Lăzărescu; că acest lucru mai este confirmat încă și de alți trei martori ascultați în instanța de apel și anume: Mitică Ionescu, Alex. Constantinescu și Nae Marinescu; că din aceștia: M. Ionescu afirmă hotărât că Emilian Marin nu numai că nu a fost tovarăș cu Ilie Marinescu și la comerțul cu miei în anul 1926, dar că în acel timp Emilian Marin a cumpărat chiar miei pentru prăvălia sa din hală de la Ilie Marinescu care era tovarăș atunci la acest comerț cu Niță Vasilescu și R. Angheliescu.

Având în vedere că astfel stând lucrurile apelul lui Ilie Marinescu este întemeiat și urmează a fi admis, a se reforma în această privință sentința Tribunalului și a se respinge ca nefondată acțiunea lui Emilian Marin și în con-

secință a se respinge și apelul făcut de el în contra aceleași sentințe.

În ce privește cererea reconvențională a lui Ilie Marinescu, întrucât Tribunalul a constatat din însăși declarațiunea lui Emilian Marin că chitanța care făcea obiectul acestei cereri nu o mai avea și că nu a făcut nici un fel de pretențiuni în baza ei, recunoscând că suma din ea o lichidase, pentru care motiv nici nu a mai reclamat decât partea lui de câștig din pretinsa tovărășie la comerțul de miei, cu drept cuvânt Tribunalul i-a respins cererea reconvențională ca fără interes și Ilie Marinescu nici nu a mai făcut din aceasta un motiv de apel.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Consilier Floareș, Curtea admite apelul lui Ilie Marinescu etc.

(ss) B. Brezeanu, I. A. Floareș, C. Cătuneanu.

Grefier (ss) St. Ștefănescu.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. IV

Sentința dela 26 Martie 1930

Președenția D-lui I. POȘOIU, Consilier

Soc. I. G. Farbenindustrie din Frankfurt pe Main
cu N. Sterescu

Deciziunea Comercială No. 59

Marcă de fabrică. Numele necesar al produsului. Denumire de fantazie. Intrarea mărcii de fabrică în domeniul public, Legea mărcilor de fabrică, art. 1, 6, 8 și 12.

1. *Numele necesar, cuvântul adică cu care în mod general e numit produsul nu poate servi de marcă de fabrică. Numai numele sub formă deosebită, numai denumirile de fantazie, cari nu au nici o legătură cu produsul, pot fi întrebuițate ca marcă de fabrică, căci numele necesar, fiind numele generic al produsului, aparține — ca semn de exteriorizare a noțiunii corespunzătoare — tuturor și nu poate deosebi produsele cuiva de produsele de acelaș gen ale altora; pe când denumirea, fiind numele de fantazie și fără vre-o legătură cu noțiunea produsului denumit, cu care cineva în mod special își botează produsele, e un semn care, fiind rezultatul unei creațiuni individuale, e susceptibil de apropierea individuală și exclusivă și poate deosebi produsele celui care l-a adoptat de produsele asemănătoare ale altora.*

2. *După legea mărcilor de fabrică, marca de fabrică, ca orice lucru susceptibil de proprietate individuală, ese din patrimoniul proprietarului și intră în domeniul public, numai prin abandonul proprietarului, care poate fi dedus din faptul neînscrisului mărcii ori neînnoirii înscrisului la fiecare 15 ani.*

Curtea,

Asupra apelului făcut de Societatea I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft din Frankfurt pe Main, Germania, în contra sentinței No. 546 din 8 Martie 1928 a Tribunalului Ilfov Secția II comercială, dată în cauză cu intimatul N. Sterescu, farmacist din București B-dul Elisabeta No. 54.

Având în vedere că prin această sentință a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea prin care apelanta, în calitate de proprietară a mărcii de fabrică și de comerț „Pyramidon”, a solicitat de a se constata că marca în chestiune e proprietatea sa exclusivă; că întrebuițarea acestei mărci de către intimat constituie o imitație și o uzurpare ilicită, și a pretins de a fi obligat intimatul să nu mai fabrice sau să vândă vre-un produs revestit cu această marcă și a-i plăti, cu titlu de despăgubire, pentru daunele cauzate până acum

prin întrebuițarea mărcii, suma de 100,000 lei, ordonându-se și publicarea sentinței, pe socoteala intimatului, în trei ziare din Capitală conform art. 18 al. II din legea mărcilor de fabrică.

Având în vedere că pentru a se da această soluțiune, Tribunalul constată că denumirea „Pyramidon” constituie numele obișnuit și necesar al medicamentului respectiv și că această denumire, intrată în limbajul zilnic al tuturor celor care întrebuițază medicamentul și trecută astfel și în codexurile și regulamentele farmaceutice a intrat în domeniul public, așa că apelanta nu mai poate, invocând dispozițiilor legi mărcilor de fabrică a se pretinde proprietara ei exclusivă.

Având în vedere că apelanta cere prin apelul de față reformarea suszisei sentințe și admiterea acțiunii, sub cuvânt că denumirea în chestiune nu e desemnarea necesară a medicamentului, ci o denumire de fantazie inventată de dânsa, care fiind depusă și înscrisă în Germania, la Berna și în România, nu a putut să intre în domeniul public.

Considerând că după art. 1 din legea mărcilor de fabrică, sunt considerate ca mărci de fabrică sau de comerț, diferitele semne întrebuițate pentru a face să se deosebească produsele unui industriaș, ca: numele sub o formă deosebită, denumirile, ampretele, timbrurile, sigiliurile, reliefurile, vignetele, cifrele, copertele și altele asemenea.

Că această înseamnă că numele necesar, cuvântul adică cu care în mod general e numit produsul nu poate servi de marcă de fabrică; că numai numele sub formă deosebită, numai denumirile de fantazie, cari nu au nici o legătură cu produsul pot fi întrebuițate ca mărci de fabrică, lucru de altfel explicabil și rațional, fiindcă numele necesar, fiind numele generic al produsului, aparține — ca semn de exteriorizare a noțiunii corespunzătoare — tuturor, și nu poate deosebi produsele cuiva de produsele de acelaș gen ale altora; pe când denumirea, fiind numele de fantazie și fără vre-o legătură cu noțiunea produsului denumit, cu care cineva în mod special își botează produsele, e un semn care, fiind rezultatul unei creațiuni individuale, e susceptibil de apropiere individuală și exclusivă și poate deosebi produsele celui care l-a adoptat de produsele asemănătoare ale altora.

Considerând că medicamentul azi în discuțiune poartă în farmacie numele necesar de Dimetylamo-Antypyrimin.

Că prin urmare, cuvântul „Pyramidon” e o denumire fără nici o legătură cu acest medicament; e o denumire de fantazie așa că, din punctul de vedere al legii mărcilor de fabrică, acest cuvânt a putut fi adoptat de apelantă — care l-a inventat — ca semn pentru medicamentul — descoperit cu mult înainte — dar fabricat și pus și de ea în vânzare sub această denumire.

Având în vedere însă că după aceiași lege a mărcilor de fabrică pentru ca o marcă aplicată pe un produs să rămână proprietatea autorului ei și să nu intre în domeniul public, nu e suficient numai ca să conste în o denumire, într'un semn, ci mai trebuie să fie și depusă la Tribunalul de Comerț și depunerea trebuie să fie și reînnoită la fiecare 15 ani.

Considerând că în speșă, din actele de la dosar se constată că apelanta, fabricând și punând și ea în vânzare medicamentul Dimetylamo-Antypyrimin, a depus pentru deosebire produselor sale, de celelalte produse similare marca în chestiune, la Tribunalul Ilfov secția II comercială, în ziua de 6 Noembrie 1915 și că numita a reînnoit această depunere la 27 Februarie 1926.

Că în atare situațiune, se înțelege că, după legea mărcilor de fabrică apelanta a rămas, și este și azi, proprietara exclusivă a acestei mărci.

Că faptul că medicamentul e cunoscut azi de toată lumea sub denumirea de Pyramidon nu înseamnă că însăși de-

numirea a intrat în domeniul public și că deci oricine poate prepară și vinde, sub această denumire, un astfel de medicament, fiindcă, după lege marca de fabrică, ca orice lucru susceptibil de proprietate individuală, ese din patrimoniul proprietarului și intră în domeniul public, numai prin abandonul proprietarului, abandon care în speță dat fiind faptul înscrierii mărcii și reînnoirii inscripției, nu a existat din partea apelantei.

Că suszsisul fapt înseamnă numai că medicamentul fabricat de apelantă și pus în vânzare sub o denumire deosebită a fost preparat de dânsa în așa condițiuni încât a fost preferat de public produsele similare fabricate de alții și puse în vânzare, fie sub numele necesar al medicamentului, fie sub alte denumiri; ori, legea mărcilor de fabrică, tocmai aceste situațiuni a înțeles să le proteagă, așa că, în speță, nu poate fi vorba de denumire câștigată domeniului public, acolo unde nu e decât răspândirea în public a unui preparat a cărui proprietate individuală legea tocmai în această împrejurare o garantează și o apără.

Că deci apelanta proprietară a medicamentului Dimetylamin-Antypyrinum, fabricat și pus în vânzare sub marca „Pyramydon“, este în drept să se plângă împotriva tuturor acelora care ar prepară și vinde acest medicament sub marca suszsisă, acest drept fiind inerent ideei de proprietate individuală și fiind și expres consacrat prin art. 6 din legea mărcilor de fabrică.

Având în vedere că, în cazul intimatului N. Sterescu, din procesul-verbal dresat de Portărelul I. Bădulescu în ziua de 25 Maiu 1927, rezultă că în farmacia acestuia s'a găsit, cu ocazia descinderii făcute în conformitate cu art. 23 din legea mărcilor de fabrică, pastile de Dimetylamin-Antypyrinum, în tuburi cilindrice, fabricate de intimat în laboratorul său, și cari purtau denumirea de Pyramidon și se vindeau cu 40 lei tubul.

Că prin urmare intimatul a fabricat și pus în vânzare medicamentul Dimetylamin-Antypyrinum, sub denumirea de „Pyramidon“, proprietatea apelantei.

Că apărarea intimatului cum că a întrebuițat denumirea de „Pyramidon“ nu ca marcă ci ca nume necesar al medicamentului, nu poate fi întemeiată, dat fiind că, după cum s'a arătat, numele necesar al medicamentului este Dimetylamin-Antypyrinum și că „Pyramidon“ e denumirea de fantazia a acestui medicament fabricat și pus în vânzare de apelantă.

Că deci, date fiind toate acestea, acțiunea apelantei, greșit respinsă de Tribunal ca să fie admisă, constatându-se că denumirea „Pyramidon“ constituie o marcă de fabrică, proprietatea exclusivă a apelantei și că întrebuițarea acestei mărci de către intimat constituie o imitație și o uzurpare ilicită, obligându-se în acelaș timp intimatul să nu mai fabrice și să pună în vânzare produse revestite cu această marcă.

Având în vedere că pentru faptul, că intimatul a întrebuițat denumirea în chestiune, apelanta mai cere prin acțiune suma de 100.000 lei despăgubire și publicarea sentinței în trei ziare din Capitală pe socoteala intimatului.

Considerând că după art. 998 cod civil acel care, prin fapta sa, cauzează altuia un prejudiciu, datorează despăgubire.

Că, față de acest text, Curtea, ținând seamă de cheltuielile făcute de apelantă cu introducerea produsului său, individualizat prin marca în discuțiune și de faptul că acest produs a corespuns cerințelor publicului întrucât e cerut pretutindeni, găsește că paguba ce intimatul i-a pricinuit-o vânzând, sub denumirea apelantei, produse fabricate de el, se poate cifră la suma de 20.000 lei.

Că, însă, în ce privește publicarea sentinței pe socoteala intimatului, nu poate fi admisă, de oarece dispozițiunea din art. 18 al. II din legea mărcilor de fabrică, invocată în a-

cest scop de apelantă, se referă numai la cazul când uzurparea mărcilor de fabrică ar fi dedusă în fața instanțelor penale.

Că, deci, din aceste două din urmă capete de cerere din acțiunea apelantei, nu poate fi primit decât cel referitor la daune și, și acesta, numai pentru suma de 20.000 lei.

Că prin urmare, acțiunea apelantei e întemeiată în parte și așa fiind, apelul ei în contra sentinței care i-o respinsese este fundat și cată a fi admis cu 2000 lei cheltueli de judecată.

Pentru toate aceste motive redactate de d-l Consilier Coman Negoescu, Curtea, admite în parte acțiunea.

(ss) I. Posoiu, C. Pantelimon, Coman Negoescu.

Grefier (ss) Căzănescu.

SĂRBĂTORIREA D-LUI GR. L. TRANCU-IAȘI

Din inițiativa Revistei „Curierul Judiciar” și membrilor Comitetului său de redacție a fost sărbătorit Joi seara la Restaurantul „Continental” d. Gr. L. Trancu-Iași, primul ministru al muncii, avocat și membru în Comitetul de redacție al „Curierului Judiciar” pentru activitatea desfășurată.

La această sărbătorire s'a raliat „Uniunea avocaților” prin vicepreședintele ei d. Naumescu, Baroul de Ilfov prin d. avocat Birenberg, Ateneul Român prin vicepreședintele său d. Ștefan Ioan, Ministerul Muncii prin d-nii Jean Bart, Cunescu și Enescu, directori generali, „Curierul Judiciar” prin d-nii Gr. Conduratu și Ion S. Codreanu, Asociația Contabililor, Orfani de rășboiu prin d. Anastasiu, Asociația meseriașilor prin d. Sorescu, Asociația cofetarilor prin d. Căpățină, Presa prin d-nii Pamfil Șeicaru și N. D. Cocea, Școala superioară de comerț din București prin Prof. Aldea; Comerțul prin d. I. Constanțiu, Asociația arhitecților prin d. Enescu, Policlinica Camerei de Comerț din București prin dr. Fischer-Galați, D-ra avocat Bujor în numele femeilor avocate, amicii politici Brăescu, Otetelișeanu, Grozdea, Comandor Negulescu și alții, cari toți au preamărit multipla activitate a sărbătoritului și a scos în evidență personalitatea și bunătatea sufletului său mare și generos.

La toți le-a răspuns d. Gr. L. Trancu-Iași foarte emoționat și în cuvinte calde, încheind că această sărbătorire îi va servi de nouă imbold pentru viitoarea activitate, care ca și până acuma o va pune-o în slujba intereselor obștești.

Cei peste 150 de convivi s'au despărțit cu regret la ora 2 din noapte, ducând cu ei amintiri plăcute.

CONVIVUS.

Rugăm stăruitor pe d-nii abonați din provincie a nu aștepta alte invitațiuni, cari sunt costisitoare, sau sosită în localitate a Incasatorilor, și a binevoi să trimită achitarea abonamentului prin mandat poștal, direct la Administrația „Curierul Judiciar”, București, Artei 5, notând pe cotorul mandatului, pentru abonamentul datorat, partida No...